

Process par noziedzīgi iegūtu mantu
Pirmstiesas kriminālprocesā Nr. 11905006020
K75-0276-22

LĒMUMS

Rīgā 2022. gada 12. decembrī

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnese Vija Kalniņa,
piedaloties procesa virzītājai Indrai Rimicānei, prokurorei [redacted] un ar mantu saistītās personas [redacted] pilnvarotajam pārstāvim, zvērinātam advokātam [redacted]
slēgtā tiesas sēdē izskatīja procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022. gada 29. jūnijā Ekonomisko lietu tiesā saņemts Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Kriminālpolīcijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas vecākās inspektora Indras Rimicānes 2022. gada 16. jūnija lēmums par procesa uzsākšanu par noziedzīgi iegūtu mantu un procesa par noziedzīgi iegūtas mantas nodošanu izlemšanai tiesai (turpmāk – Lēmums). Lēmumā lūgts arestēto mantu – [redacted] piederošos naudas līdzekļus [redacted] euro apmērā, kas uzskaitīti [redacted] iekšējās uzskaites kontā Nr. [redacted] – ar tiesas lēmumu atzīt par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt valsts labā un iegūtos naudas līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā.

Kriminālprocess uzsākts 2020. gada 3. septembrī pēc Krimināllikuma 195. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, pamatojoties uz 2020. gada 5. augusta Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) ziņojumu Nr. [redacted].

Lēmumā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[1.1] Izvērtējot LAS “[redacted]” kriminālprocesa ietvaros sniegto informāciju, konstatēts, ka [redacted] konta atlikumā esošie līdzekļi saņemti secīgas, fiktīvas aizdevuma ķēdes ietvaros no [redacted] kontrolētu čaulas veidojumu kontiem [redacted].”

Veicot [redacted] atvērto kontu Nr. [redacted], Nr. [redacted], Nr. [redacted] analīzi, konstatēts, ka galvenā naudas līdzekļu plūsma kontos bija no uzņēmumiem “[redacted]” un “[redacted]”, kā arī ienākošie maksājumi no [redacted] konta “[redacted]”. No [redacted] kontiem izejošo naudas līdzekļu saņēmēji ir [redacted] piederošie uzņēmumi “[redacted]” un “[redacted]”, kā

arī daļa no naudas līdzekļiem pārskaitīta uz [redacted] ontiem Krievijas, Austrijas un Igaunijas kredītiestādēs. Izejošo naudas līdzekļu pārskaitījumus veido arī norēķini saskaņā ar aizdevuma līgumiem ar citiem uzņēmumiem un maksājumi par notāra pakalpojumiem.

[1.2] Pirmstiesas izmeklēšanas procesā veikta [redacted] konta Nr. [redacted] analīze. Konstatēts, ka kontā ienākošo maksājumu no [redacted] kopsumma ir aptuveni [redacted] euro, savukārt uzņēmums pārskaitīja naudas līdzekļus par kopējo summu aptuveni [redacted] euro apmērā. Veikts maksājums par piepūšamajām precēm [redacted] euro apmērā, saulesbrillēm [redacted] ASV dolāru apmērā, veikti divi avansa maksājumi par sniegtajiem pakalpojumiem – [redacted] euro un [redacted] uro apmērā. [redacted], atverot kontu LAS “ [redacted] ” norādīja, ka galvenais saimnieciskās darbības virziens būs tirdzniecība, tomēr kontā esošo naudas līdzekļu avots bija [redacted] izsniegtie aizdevumi.

Pirmstiesas procesā veikta [redacted] konta Nr. [redacted] LAS [redacted] analīze. Konstatēts, ka laika posmā no 2013. gada līdz 2016. gadam saņemti vairāki maksājumi no [redacted]. 2013. gadā saņemti maksājumi no [redacted], [redacted], bet veikti pārskaitījumi [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], kuru pamatošanai nav iesniegti pietiekami pierādījumi.

[1.3] Pamatojoties uz pirmstiesas procesā iegūto informāciju, 2020. gada 4. augustā FID izdeva rīkojumu Nr. [redacted] “Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu uz noteiktu laiku”. Ar 2020. gada 3. septembra lēmumu, kuru 2020. gada 4. septembrī apstiprināja Zemgales rajona tiesas izmeklēšanas tiesnese [redacted], [redacted] naudas līdzekļiem [redacted] euro apmērā uzlikts arests. LAS [redacted] lēmumu par aresta uzlikšanu mantai izpildīja 2022. gada 10. septembrī.

[1.4] Pirmstiesas izmeklēšanas laikā [redacted] juridiskās palīdzības sniedzējs, zvērināts advokāts [redacted] procesā virzītājai sniedza rakstveida paskaidrojumus.

Paskaidrojumos norādīts, ka [redacted] ir vairāku Krievijas uzņēmumu bijušais un esošais īpašnieks un līdzīpašnieks. Saimniecisko darbību veic kopš 2000. gada, pamatdarbības veids ir plaša patēriņa preču tirdzniecība. Uzsākot saimniecisko darbību, ir nodarbojies ar suvenīru izstrādājumu importu no Ķīnas uz Krieviju. Komercedarbība tika veikta ar personīgi izveidotu tirdzniecības zīmi “[redacted]”. Kopš 2005. gada veica plaša patēriņa preču ražotāju meklēšanu Dienvidāzijā un veica šo preču importu uz Krievijas mazumtirdzniecības tīkliem.

Arestēto naudas līdzekļu izcelsme LAS [redacted] norēķinu kontos veidojusies no ienākošajiem maksājumiem no uzņēmumiem, kuros [redacted] ir 100 % patiesā labuma guvējs, tas ir, no uzņēmumiem “[redacted]” un “[redacted]”. Naudas līdzekļus, kas atradās šo uzņēmumu kontos uzskatīja par saviem naudas līdzekļiem un savstarpēji pārskaitījumi tika veikti tāpēc, lai uzņēmumi viens otru nodrošinātu ar apgrozāmajiem līdzekļiem, kā arī lai [redacted] saņemtu sev pienākošos peļņu no veiktās uzņēmējdarbības.

Paskaidrojumos norādīts, ka naudas līdzekļu atlikums [redacted] euro apmērā ir izveidojies no 2018. gada 9. janvārī no [redacted] ienākošā maksājuma [redacted] euro apmērā, kas bija aizdevuma atmaksa. Savukārt naudas līdzekļu izcelsme aizdevuma izsniegšanai [redacted] ir uzkrātie naudas līdzekļi, kurus [redacted] ir saņēmis no [redacted], kā aizdevumus, personīgo izdevumu segšanai, piemēram, nekustamā īpašuma iegādei. Naudas līdzekļu izcelsme [redacted] ir saimnieciskās darbības veikšanas rezultāts.

“[redacted]” bija “[redacted]” aģents un nodarbojās ar jaunu partneru meklēšanu, reklāmas un mārketinga pakalpojumu sniegšanu, jaunu pirkuma/pārdevuma līgumu noslēgšanu ar partneriem no Neatkarīgo Valstu Sadraudzības valstīm, par ko saņēma komisijas maksu.

Tāpat ar mantu saistītā persona sniegusi informāciju par nodokļu, soda naudu, soda procentu u. tml. parādu neesamību un sodāmības neesamību.

[1.5] Procesa virzītāja pēc paskaidrojumu izvērtēšanas secināja, ka pirmstiesas procesā saņemtie dokumenti un paskaidrojumi nav pietiekami, lai izslēgtu šaubas par naudas līdzekļu legālo izcelsmi. Paskaidrojumi un dokumenti nepamato to, kāpēc [redacted] konti tika atvērti citā jurisdikcijā, konti tika izmantoti citām vajadzībām, nekā norādīts bankas konta atvēršanas dokumentos, tika pārskaitītas lielas naudas līdzekļu summas bez jebkāda pamatojuma, konti tika nepamatoti slēgti un pēc dažām dienām tika atvērti jauni, kā arī naudas līdzekļu pārskaitījumi veikti par dažādām preču grupām. Ņemot vērā minēto, kriminālprocesa ietvaros iegūto ziņu un pierādījumu kopums dod pamatu secinājumam, ka [redacted] iekšējā uzskaites ierakstā Nr. [redacted]” arestētie naudas līdzekļi [redacted] euro apmērā ir noziedzīgi iegūti.

[2] Kriminālprocesa nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) objektīvu iemeslu dēļ nav iespējama, ņemot vērā izmeklējamā noziedzīga nodarījuma raksturu un izdarīšanas apstākļus – lietas apstākļu izmeklēšana ir saistīta ar valstu starptautisko sadarbību. Ņemot vērā minēto, pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs nolemts izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu.

[3] Tiesas sēdē procesa virzītāja uzturēja Lēmumā izteikto lūgumu par arestētās mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un konfiscēšanu valsts labā.

Procesa virzītāja paskaidroja, ka [redacted] konti tika izmantoti naudas līdzekļu aizdevumiem, to ātrai un īsai kustība starp [redacted] kontiem. Ienākumi kontā veidojušies no naudas līdzekļiem, kas saņemti no “[redacted]” un “[redacted]”, par kuriem pastāv aizdomas, ka tie ir čaulas veidojumi, kas nav veikuši reālu saimniecisko darbību.

Atbildot uz tiesas uzdotajiem jautājumiem, paskaidroja, ka “[redacted]” saimniecisko darbību bija veicis daļēji, bet “[redacted]” ir uzskatāma par čaulas veidojumu, jo saimnieciskās darbības veikšanas fakts nav pierādīts. Tika konstatēts, ka “[redacted]” no sava konta bija pārskaitījis naudas līdzekļus uz [redacted] kontu. Savukārt “[redacted]” bija saņēmis naudas līdzekļus gan no [redacted] gan arī sākot no 2013. gada no dažādiem ārvalstu uzņēmumiem. Par lielāko daļu no saņemtajiem maksājumiem nav iesniegti darījumu pamatojošie dokumenti, nav saņemti rēķini, pavadzīmes par preču pārvadājumiem, CMR dokumenti un līgumi. Lai arī [redacted] bija aģents, kas meklēja klientus, līgumi ar klientiem LAS “[redacted]” sistēmā nav atrasti.

Par to, kāpēc kriminālprocesu nav iespējams nodot tiesai tuvākajā laikā paskaidroja, ka ir nepieciešams iegūt informāciju starptautiskās sadarbības ceļā no Krievijas, Dānijas un Somijas.

[3.1] Uzraugošā prokurore tiesas sēdē pievienojās Lēmumā izteiktajam lūgumam un procesa virzītājas tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem.

Par ar mantu saistītās personas pārstāvja iesniegtajiem pierādījumiem pauda viedokli, ka tie nepierāda arestēto naudas līdzekļu izcelsmi. Viens no pierādījumiem ir starp "[redacted]" un Ķīnas uzņēmumu "[redacted]" 2015. gada 1. septembrī noslēgts aģenta līgums, kas nepamato naudas līdzekļu plūsmu līdz šā līguma noslēgšanas brīdim. Kā arī tas vien, ka ir e-pasts ar uzskaitītām naudas summām, kas tika pārskaitītas uz "[redacted]" kontu, nav pierādījums par konkrēto pakalpojumu sniegšanu, par kuriem ir veikti maksājumi.

Prokurores ieskatā kritiski vērtējami plānotie darījumi ar Ķīnas uzņēmumu, kuru veikšanai [redacted] uzņēmumam "[redacted]" pārskaitīja vairāk nekā [redacted] euro. Darījums, kuru bija plānots noslēgt ar Ķīnas uzņēmumu, ievērojot tā summu, nevar būt mutvārdos izteikts, bet vajadzēja būt kādiem darījumu apliecinājošiem dokumentiem. Tāpēc uzskata, ka nav bijis reāls nodoms ieguldīt šos naudas līdzekļus reālā saimnieciskajā darbībā.

[3.2] Ar mantu saistītās personas [redacted] pārstāvis tiesas sēdē lūdza izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. panta otro daļu.

Pārstāvja ieskatā nav iestājies neviens no Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajā daļā uzskaitītajiem priekšnosacījumiem procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanai. Procesa virzītāja nav ieguvusi nekādus pierādījumus vai pierādījumu kopumu, kā arī nav centusies tos iegūt. Lietā nav neviena pierādījuma, kuru būtu ieguvusi vai kuru pieprasījusi procesa virzītāja, tostarp nav iegūti pierādījumi, lai konstatētu noziedzīgus nodarījumus, ar kuriem varētu būt saistīts [redacted].

Attiecībā uz naudas līdzekļu kustību [redacted] kontā, visi naudas līdzekļi uzņēmuma kontā ienāca no [redacted] personīgā konta, ko apstiprina procesa virzītājas veiktā konta izraksta analīze. "[redacted]" nekad nav bijuši nekādi citi ieņēmumi, tāpēc nevar runāt par naudas līdzekļu rotēšanu, strukturēšanu, slēpšanu, imitējot darījumus. Līdz ar to "[redacted]" naudas līdzekļi nevar būt noziedzīgi, jo to izcelsmi nevar sasaistīt ar kādu trešo personu.

Pārstāvis paskaidroja, ka "[redacted]" darījumi ar Ķīnas uzņēmumiem tiešām tika plānoti. Ja šie darījumi būtu notikuši atbilstoši plānotajam, tad būtu bijuši arī reāli naudas līdzekļu pārskaitījumi Ķīnas uzņēmumiem. Taču, tā kā darījumi nenotika, nauda likumsakarīgi tika atskatīta [redacted] kā savas sabiedrības īpašniekam atpakaļ, un tāpēc loģisks un likumsakarīgs ir arī izskaidrojums, kāpēc konta atvēršanas iesniegumā tika norādīti iespējamie darījumi ar Ķīnas uzņēmumiem.

Naudas līdzekļu avots [redacted] personīgajos kontos "[redacted]" finansēšanai ir līdzekļi, kas radušies ienākošo darījumu rezultātā no "[redacted]" un ienākošie darījumi no [redacted] personīgā konta "[redacted]". Ienākošie darījumi no "[redacted]" konta [redacted] kontā tika veikti laika periodā no 2014. gada 23. decembra līdz 2016. gada 1. februāra, t.i., laikā, kad 15% "[redacted]" akciju piederēja Eiropas Attīstības un rekonstrukcijas bankai.

Precizēja, ka iepriekš [redacted] nevarēja sniegt nekādus paskaidrojumus par "[redacted]" vārdā saņemto naudas līdzekļu izcelsmi, jo viņam nebija piekļuves šī uzņēmuma kontu kustībai, jo uzņēmums tika slēgts 2016. gadā.

[redacted] kontā lielākie un jaunākie ienākošie maksājumi nākuši no "[redacted]". "[redacted]" ir daļa no "[redacted]". Savukārt "[redacted]" ražo dažādus piepūšamos izstrādājumus un ir pasaules līderis piepūšamo baseinu ražošanā un piegādē.

“[redacted]” grupa globālajā tirgū darbojas kopš 1994. gada un ir daļa no vispasaules tīkla vairāk nekā 110 valstīs sešos kontinentos.

Tāpat norādīja, ka, pamatojoties uz procesa virzītājas veikto konta izraksta analīzi, var secināt, ka tieši maksājumi no “[redacted]” 2016. gadā uzņēmumam “[redacted]” radīja līdzekļus, kas pēc tam tika pārskaitīti uz [redacted] personīgajiem kontiem. Norādīja, ka tika veikti seši komisijas maksas pārskaitījumi, laika periodā no 2016. gada 6. janvāra līdz 2016. gada 3. augustam, par kopējo summu [redacted] ASV dolāri. Maksājumus apliecina norēķini par piegādāto produkciju. Savukārt sarakste ar “[redacted]” pārstāvjiem apliecina preču saskaņošanu un pasūtīšanu. Pārstāvis uzskatīja, ka minētais liecina par “[redacted]” saimnieciskās darbības veikšanas faktu.

Pārstāvja ieskatā, ņemot vērā to, ka “[redacted]” ir daļa no lielas uzņēmumu grupas, kas nodarbojas ar savu produktu piegādi visā pasaulē, un [redacted] uzņēmējdarbības pieredze ir saistīta ar “[redacted]” produktu iegādi un piegādi Krievijas mazumtirdzniecības ķēdēm, kā arī tas, ka procesa virzītāja nav sniegusi nekādus pieņēmumus par predikatīvā noziedzīga nodarījuma esamību un/vai arestēto naudas līdzekļu nelikumīgu avotu, objektīvi nav iespējams, ka ienākošie maksājumi no “[redacted]” uzņēmumiem un attiecīgi [redacted] naudas līdzekļu izcelsmes avots varēja būt jebkas cits, nekā norādīts ar mantu saistītās personas paskaidrojumos par komisijām par pārdošanu, un attiecīgi tam bija pilnīgi skaidra, saprotama un likumīga izcelsme.

Motīvu daļa

[4] Tiesa, iepazīsies ar izdalītajiem materiāliem procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesas sēdē noklausījusies procesa virzītāju, prokurori un ar mantu saistītās personas pārstāvi, atzīst, ka Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas vecākās inspektora [redacted] lūgums par arestētās mantas – Krievijas Federācijas un Grenadas pilsoņa [redacted] naudas līdzekļiem [redacted] euro apmērā, kas atrodas LAS “[redacted]” iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [redacted] – atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un konfiscēšanu valsts labā nav pamatots un ir noraidāms, un process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

[5] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 626. panta pirmajai daļai procesu par noziedzīgi iegūtu mantu var uzsākt, ja pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka arestētā manta ir noziedzīgi iegūta un objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 630. panta pirmo daļu, izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesai ir jāizlemj, vai manta ir noziedzīgi iegūta vai saistīta ar noziedzīgu nodarījumu, vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs, vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu, un rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu Kriminālprocesa likuma 59. nodaļas kārtībā, tiesa nevērtē pierādījumus par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nelemj par to, vai persona ir izdarījusi kriminālprocesā izmeklēto noziedzīgo nodarījumu, bet tiesai ir jāizlemj, vai mantai ir noziedzīga izcelsme, vai tā ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu.

Šāds process ir vērsts uz mantisko jautājumu kriminālprocesā savlaicīgu un efektīvu atrisināšanu (*Satversmes tiesas 2017. gada 23. maija spriedums lietā Nr. 2016-13-01*).

[6] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124. panta sesto daļu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Procesa virzītāja arestēto mantu lūgusi atzīt par noziedzīgi iegūtu. Ja mantai ir noziedzīga izcelsme, tā jāpierāda, izmantojot Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteikto fakta legālo prezumpciju (sk. *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 30. septembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [redacted] Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2021. gada 2. decembra lēmumu, lietas arhīva Nr. [redacted]*). Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajai daļai ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme.

[7] Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā paredzētās legālās prezumpcijas piemērošana ir saistīta ar mantas likumīgas izcelsmes pierādīšanas pienākuma pārvešanu uz kriminālprocesā iesaistīto personu. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 126. panta 3.¹ daļai kriminālprocesā iesaistītai personai, kura apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, ir pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību.

2020. gada 23. septembrī ar mantu saistītajai personai pa pastu nosūtīts "Paziņojums kriminālprocesā Nr. [redacted] (2. sēj. 39. lp.). Ar paziņojumu ar mantu saistītā persona informēta par kriminālprocesa Nr. [redacted] ierosināšanu un aresta uzlikšanu D. Kurganska naudas līdzekļiem. Paziņojumā izskaidrotas Kriminālprocesa likuma 111.¹ pantā noteiktās aizskartā mantas īpašnieka tiesības un pienākumi. Tāpat procesa virzītāja izskaidrojusi Kriminālprocesa likuma 356. panta piektajā daļā un 126. panta 3.¹ daļā noteikto pienākumu 45 dienu laikā no paziņošanas brīža iesniegt ziņas par attiecīgās mantas izcelsmi, kā arī norādījusi attiecīgo ziņu nesniegšanas sekas.

2020. gada 8. oktobrī minētais paziņojums un tam pievienotie dokumenti pēc ar mantu saistītās personas juridiskās palīdzības sniedzēja lūguma nosūtīti e-pastā ar mantu saistītajai personai un juridiskās palīdzības sniedzējam (2. sēj. 44. lp.).

[8] Ar mantu saistītā persona paskaidrojumus un pierādījumus par arestētās mantas izcelsmi ir sniegusi kredītiestādei, pirmstiesas procesa ietvaros procesa virzītājam, kā arī procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros tiesā. Trūkumi ar mantu saistītās personas sniegtajos paskaidrojumos un pierādījumos ir tikuši konstatēti gan no auditora, gan Finanšu izlūkošanas dienesta, gan procesa virzītājas puses. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros iesniedzot tiesai papildus pierādījumus, ar mantu saistītā persona šos trūkumus nav novērsusi tādā apmērā, lai varētu atzīt, ka arestētajai mantai ir, visticamāk, likumīga izcelsme.

[8.1] Atbilstoši tiesai iesniegtajiem materiāliem LAS "[redacted]" [redacted] divas reizes nosūtījusi informācijas pieprasījumus (1. sēj. 148.-152. lp. un 159.-162. lp.), uz kuriem [redacted] sniedzis atbildes (1. sēj. 153.-158. lp. un 162.-166. lp.). Procesā

virzītāja lietas materiālos ir izdalījusi arī virkni līgumu, ko [redacted] sniedzis kredītiestādei, lai pamatotu kontā veiktos darījumus (sk. 1. sēj. 167.-237. lp.).

No minētajiem dokumentiem secināms, ka jautājumi uzdoti un atbildes sniegtas par viesim [redacted] kontā veiktajiem darījumiem – gan ienākošiem, gan izejošiem darījumiem, visiem darījumu partneriem kopš konta atvēršanas. Līdz ar to informācija sniegta ne tikai par darījumiem ar “[redacted]” un “[redacted]”, bet arī par agrākiem darījumiem 2013.-2015. gadā ar citiem darījumu partneriem.

Minētos paskaidrojumus un pierādījumus bija pārbaudījis un sniedzis atzinumu LAS “[redacted]” auditors “[redacted]” (1. sēj. 122.-147. lp.), kas atzina, ka iesniegtie dokumenti nav pietiekami kontā esošo naudas līdzekļu izcelsmes pamatošanai. Minētie secinājumi cita starpā pamatoti arī ar “[redacted]” un [redacted] audita rezultātiem (1. sēj. 62.-75. lp. un 1. sēj. 76.-85. lp.). Piemēram, par [redacted] secināts, ka ir vairāki ienākošie un izejošie maksājumi, kuriem nav attiecīga apraksta vai apliecinošu dokumentu, izsniegti aizdevumi uzņēmumiem, kuriem nav tiešas saistības ar [redacted] un [redacted], bet aizdevumu atmaksas nav saņemts. Papildus tam auditors savus secinājumus pamatoja ar to, ka [redacted] faktiskā konta darbība neatbilst paredzētajai darbībai, konstatējama ātra līdzekļu kustība un konta izmantošana, aizdevuma līgumos ir parakstu neatbilstības.

Līdzīgi secinājumi izdarīti arī Finanšu izlūkošanas dienesta 2020. gada 5. augusta Ziņojumā [redacted] (1. sēj. 2.-5. lp.).

[8.2] Pirmstiesas izmeklēšanas ietvaros ar mantu saistītās personas juridiskās palīdzības sniedzējs, zvērināts advokāts [redacted] 2020. gada 24. novembra iesniegumā (2. sēj. 55.-56. lp.) sniedzis paskaidrojumus par [redacted] saimniecisko darbību, uzņēmumiem, kas viņam piederējuši, un galvenajiem sadarbības partneriem. Par arestētās mantas izcelsmi paskaidrots, ka tie veidojušies no ienākošajiem maksājumiem no [redacted] in “[redacted]” kuros [redacted] ir vienīgais patiesā labuma guvējs. Proti, arestētais naudas līdzekļu atlikums ir izveidojies no [redacted] 2018. gada 9. janvāra aizdevuma atmaksas maksājuma [redacted] euro apmērā. Savukārt šī aizdevuma izsniegšanai [redacted] izmantojis naudas līdzekļus, kas saņemti no [redacted]. [redacted] saņēmusi naudas līdzekļus no [redacted] kā aģents, kurš nodarbojās ar jaunu partneru meklēšanu, reklāmas un mārketinga pakalpojumu sniegšanu, jaunu pirkšanas/pārdošanas līgumu noslēgšanu ar partneriem no NVS valstīm. Saņemtie naudas līdzekļi bija komisijas maksa par šiem pakalpojumiem.

Šim iesniegumam nekādi paskaidrojumus pamatojoši pierādījumi netika pievienoti, bet norādīts, ka visiem pamatojošiem dokumentiem ir jābūt kredītiestādes un auditoru rīcībā, no kuriem tā ir izprasāma.

Savukārt 2021. gada 10. martā [redacted] juridiskās palīdzības sniedzējs, zvērināts advokāts [redacted] pirmstiesas izmeklēšanā iesniedza izziņas par sodāmību un nodokļu parādu neesamību [redacted] Krievijas Federācijā (2. sēj. 61.-78. lp.). Minētie pierādījumi ir vērtējami kā [redacted] raksturojošas ziņas, nevis kā arestētās mantas izcelsmi pamatojoši dokumenti, jo tie neko neliecina par arestētās mantas izcelsmes avotiem.

[8.3] Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros tiesā ar mantu saistītās personas pilnvarotais pārstāvis, zvērināts advokāts [redacted] sniedzis gan rakstveida paskaidrojumus (3. sēj. 63.-69. lp.), gan paskaidrojumus tiesas sēdē, kā arī iesniedzis papildus pierādījums, lai pamatotu [redacted] naudas līdzekļu izcelsmi no darījumiem ar [redacted] [redacted] [redacted] Saturiski paskaidrojumi par arestētās mantas izcelsmi sakrīt ar jau iepriekš

sniegtajiem paskaidrojumiem, bet, lai pamatotu sadarbību ar [redacted]
[redacted], iesniegti papildus pierādījumi – atskaišu tabulas (3. sēj. 70.-94. lp.),
2015. gada 1. septembra pārstāvniecības līgums Nr. [redacted] (3. sēj. 99.-138. lp.),
[redacted] 2022. gada 8. novembra apliecinājums par
darījumiem ar [redacted] (3. sēj. 139.-140. lp.), e-pasta sarakste ar [redacted]
[redacted] un [redacted] (3. sēj. 142.-160. lp.), izdruka par
[redacted] (3. sēj. 161.-170. lp.), izdrukas no [redacted] mājaslapas (3. sēj.
171.-192. lp.) un fotogrāfijas ar Maxima lielveikalā pieejamiem [redacted] produktiem (3. sēj.
193.-194. lp.). Šie pierādījumi ir papildus pierādījumi, kas nav bijuši pieejami ne auditoram,
sagatavojot audita ziņojumu par [redacted] kontā esošo naudas līdzekļu izcelsmi, ne
Finanšu izlūkošanas dienestam, ne arī procesa virzītājam. Līdz ar to tiesai jānovērtē, vai šie
pierādījumi novērš trūkumus paskaidrojumos par arestētās mantas izcelsmi, kas konstatēti šo
institūciju atzinumos un lēmumos.

Vispirms atzīmējams, ka lietā nav apstrīdēta [redacted] korporācijas darbība un tās
likumība, bet ir strīds par [redacted] saņemto maksājumu pamatotību. Novērtējot tiesai
iesniegtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka tie apstiprina, ka [redacted] un [redacted]
[redacted] savstarpēji sadarbojās. Par sadarbību liecina gan 2015. gada
1. septembra pārstāvniecības līgums Nr. [redacted] (3. sēj. 99.-138. lp.), gan
[redacted] 2022. gada 8. novembra apliecinājums par
darījumiem ar [redacted] (3. sēj. 139.-140. lp.), gan arī e-pasta sarakste ar [redacted]
[redacted] un [redacted] (3. sēj. 142.-160. lp.).
Vienlaikus tiesa atzīst, ka iesniegtie pierādījumi ir nepilnīgi. Daļa no iesniegtajiem
pierādījumiem ir par ierobežotiem laika periodiem (e-pasta sarakste, pārstāvniecības līgums),
iztrūkst pierādījumi, kas pamato noteiktus darījumus un maksājumus (nav iesniegti
dokumenti, kas pamatotu atskaišu tabulās norādīto informāciju, kā arī nav skaidrs, kas šīs
tabulas sagatavojis), iesniegtajai e-pasta sarakstei nav pievienoti e-pastu pielikumi (saskaņotās
atskaites), kā arī dažās no tām tiek apspriesti komandējumu izdevumi, par kuriem nav sniegti
paskaidrojumi.

Tiesai ir iesniegts [redacted] apliecinājums par
sadarbību ar [redacted], norādot sarakstu komisijas naudas maksājumiem, kas veikti par
[redacted] sniegtajiem pakalpojumiem. Šajā apliecinājumā norādītās maksājumu
summas un datumi sakrīt ar [redacted] bankas kontu izdrukā (2. sēj. 3.-6. lp.) un Kontu
izrakstu analīzē (2. sēj. 34.-35. lp.) norādītajiem maksājumiem, kas saņemti no [redacted]
[redacted]. Apliecinājumā ir norādīts īss paskaidrojums, par ko veikts
attiecīgais maksājums, savukārt [redacted] bankas konta izdrukās, kas iesniegtas tiesai,
izdruku noformējuma dēļ nav pilnībā redzami konkrētu maksājumu mērķi (tie ir aprauti),
tāpēc tiesa nevar pārliecināties, vai tie sakrīt. Savukārt pierādījumi, kas apstiprinātu
apliecinājumā norādītos maksājumus, ka šie pakalpojumi ir sniegti un kā veikta komisijas
maksas aprēķināšana, tiesai nav iesniegti. Līdz ar to secināms, ka lietā nav pierādījumu, kas
apstiprinātu apliecinājumā norādītās informācijas patiesumu.

Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka iesniegtie pierādījumi norāda uz to, ka [redacted]
[redacted] un [redacted] savstarpēji sadarbojās un nav
izslēdzams, ka arestētajai mantai varētu būt likumīga izcelsme. Taču ar mantu saistītās
personas iesniegtajai informācijai ir vairāki trūkumi, ne visa informācija ir pārbaudāma vai
apstiprinās ar citiem lietā esošiem pierādījumiem, iesniegtā informācija ir nepilnīga un

fragmentāra. Līdz ar to tiesas ieskatā tā nav pietiekama, lai ar iespējamības pārsvaru atzītu, ka arestētajai mantai ir likumīga izcelsme.

[9] Pārbaudot procesa virzītājas iegūtos pierādījumus, tiesa atzīst, ka tie nav pietiekami arestētās mantas, visticamāk, noziedzīgas izcelsmes pamatošanai. Procesā virzītāja savus secinājumus par arestētās mantas iespējamu noziedzīgu izcelsmi ir balstījusi apstākļi, ka arestētā manta veidojusies no naudas līdzekļiem, kas saņemti no čaulas veidojumiem, tātad ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas objektīvo pusi. Lai arī darbības, kas veiktas ar naudas līdzekļiem kopsakarā ar citiem netiešiem pierādījumiem, noteiktos apstākļos var liecināt par naudas līdzekļu, ar kuriem veiktas attiecīgās darbības, iespējamu noziedzīgu izcelsmi, tiesas ieskatā nav iegūts pietiekams netiešo pierādījumu kopums, lai ar iespējamības pārsvaru varētu atzīt arestētās mantas noziedzīgu izcelsmi.

Jāatzīmē, ka arī Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā nostiprinātās prezumpcijas atsevišķi priekšnoteikumi ir legalizēšanas darbību veikšana un pierādījumu kopums, kas dod pamatu pieņēmumam par mantas visticamāk noziedzīgu izcelsmi. Tiesas ieskatā tas nozīmē, ka procesā virzītājam ir jāiegūst pierādījumi, kas arestētās mantas izcelsmi ļauj sasaistīt ar iespējamiem noziedzīgiem avotiem, un tam nav pietiekami tikai pārbaudīt darījumu ķēdes pēdējā posmā esošos subjektus, no kuriem saņemtie maksājumi veidojuši arestēto mantu, un konstatēt, ka tiem piemīt čaulas veidojumu pazīmes. Šādi apstākļi var radīt vai pastiprināt aizdomas par mantas iespējamu noziedzīgu izcelsmi, taču tie nesniedz pietiekamu konkrētību par naudas līdzekļu izcelsmes avotiem.

[9.1] Ir būtiska atšķirība starp Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajā daļā nostiprinātajam pazemināto pierādīšanas standartu “visticamāk” un 124. panta piektajā daļā nostiprināto pierādīšanas standartu “ārpus saprātīgām šaubām”. Pierādīšanas standarts “visticamāk” dod iespēju pamatot mantas noziedzīgu izcelsmi ar netiešiem pierādījumiem, tipoloģijām un bez konkrēta predikatīvā noziedzīgā nodarījuma, no kura izcēlusies manta, ar kuru veiktas legalizācijas darbības, pierādīšanas. Tomēr pazemināta pierādīšanas standarta piemērošana ir strikti ierobežota un īstenojama piesardzīgi, jo tā atļauj mantas konfiskāciju, pirms kāda persona atzīta par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Pirmkārt, šis standarts neļauj tikai salīdzināt un pretnostatīt procesā virzītāja un ar mantu saistītās personas versijas par arestētās mantas izcelsmi, tiesai no šīm piedāvātajām versijām izvēloties relatīvi ticamāko. Proti, šīs versijas nav tikai salīdzināmas viena pret otru, bet gan pārbaudāma katra patstāvīgi, vai tā sasniedz pierādīšanas standartu “visticamāk”, pat ja otra versija nav ticama. Līdz ar to tas, ka ar mantu saistītā persona ar iespējamības pārsvaru nav pamatojusi mantas likumīgu izcelsmi, nedod pamatu atzīt, ka procesā virzītāja skaidrojums tāpēc sasniedz iespējamības pārsvaru, un otrādi.

Otrkārt, Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteikti trīs kumulatīvi priekšnoteikumi mantas atzīšanai par noziedzīgi iegūtu: 1) ar mantu veiktas legalizēšanas darbības, 2) ar mantu saistītā persona nespēj ticami izskaidrot mantas likumīgu izcelsmi un 3) ir iegūti pierādījumi par mantas, visticamāk, noziedzīgu izcelsmi. Līdz ar to procesā virzītājam, izdalot no kriminālprocesa procesu par noziedzīgi iegūtu mantu, jāspēj pamatot visu minēto kritēriju pastāvēšanu. Turklāt, arī minētā norma apstiprina to, ka apstākļi, ka persona nespēj ticami izskaidrot mantas likumīgu izcelsmi pats par sevi nav un nevar būt pietiekams, lai mantu varētu atzīt par noziedzīgi iegūtu un pilnībā izslēgt mantas likumīgas izcelsmes iespējamību.

[9.2] Lai arī procesa virzītājas iesniegtie pierādījumi un veiktā analīze norāda uz to, ka saskatāmas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmes, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai ir svarīgi konstatēt, ka darbības veiktas ar noziedzīga nodarījuma priekšmetu – noziedzīgi iegūti līdzekļiem vai citu mantu (*Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019., 124. lpp.*). Proti, ja darbības – naudas līdzekļu pārskaitījumi starp subjektiem, kas atbilst čaulas veidojumu pazīmēm, aizdevumi starp saistītām personām, pirmšķietami ekonomiski nepamatoti darījumi u. tml. – veiktas ar likumīgā ceļā iegūtiem naudas līdzekļiem, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija nav konstatējama. Lai arī Kriminālprocesa likuma 124. panta septītā daļa un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5. panta 2.¹ daļa paredz, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi ir iegūti, tas nenozīmē, ka arestētās mantas noziedzīgums nav jāpierāda vispār. Procesā virzītājam ir jāiesniedz tādi pierādījumi, kas dod tiesai pamatu atzīt, ka attiecīgā manta ir drīzāk iegūta no noziedzīgas darbības, nevis no citām darbībām (sk. *Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Padomes direktīvas 2014/42/ES preambulas 21. punktu*). Tiesas ieskatā procesa virzītāja nav ieguvusi pierādījumus, kas arestētās mantas izcelsmi ļautu sasaistīt ar noziedzīgas izcelsmes avotiem.

Pirmkārt, tiesas ieskatā ir svarīgi uzsvērt, ka ne auditors, ne arī Finanšu izlūkošanas dienests (sk. *1. sēj. 2. lp.*) nebija konstatējuši un izvirzījuši nekādas versijas par iespējamo predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, kura rezultātā iegūti arestētie naudas līdzekļi. Turklāt auditors konstatējis, ka [] nav politiski nozīmīga persona vai saistīts ar šādu personu, kā arī medijos nav atrasta nekāda negatīva informācija par [] (sk. *1. sēj. 141. lp.*).

Otrkārt, no lietas materiāliem, kas iesniegti tiesai, neizriet, ka procesa virzītāja būtu mēģinājusi noskaidrot arestētās mantas iespējamu sasaisti ar noziedzīgiem avotiem, un nav iesniegti nekādi pierādījumi, kas ļautu [], [], [] vai to darījumu partnerus sasaistīt ar noziedzīgām darbībām. Savukārt [] ir iesniedzis izziņas par sodāmības neesamību Krievijas Federācijā.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka procesa virzītāja nav ieguvusi pietiekamus pierādījumus arestētās mantas, visticamāk, noziedzīgas izcelsmes pamatošanai.

[10] Kriminālprocesa likuma 630. panta otrā daļa paredz, ka gadījumā, ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Tiesa ir secinājusi, ka procesa virzītāja nav iesniegusi pierādījumus, kas ļautu atzīt, ka arestētajai mantai ir, visticamāk, noziedzīga izcelsme, līdz ar to nav piemērojama Kriminālprocesa likuma 125. panta trešajā daļā noteiktā fakta legālā prezumpcija un arestētā manta nav atzīstama par noziedzīgi iegūtu. Ņemot vērā minēto, process par noziedzīgi iegūtu mantu ir izbeidzams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 630. pantu, tiesa

nolēma

noraidīt Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja Organizētās noziedzības un noziegumu ekonomikas jomā apkarošanas nodaļas vecākās inspektora [] lūgumu par Krievijas Federācijas un Grenādas pilsoņa [] ([]), dzimis [] gada [], finanšu līdzekļu [] euro apmērā, kas atrodas LAS “[]” iekšējās uzskaites ierakstā Nr. [], atzīšanu par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēšanu valsts labā un ieskaitīšanu valsts budžetā.

Izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Lēmumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā 10 dienu laikā no lēmuma pieejamības dienas, sūdzību vai protestu iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnese

(paraksts)

V. Kalniņa

NORAKSTS PAREIZS

Ekonomisko lietu tiesas

tiesnese

V. Kalniņa

Rīgā 2022. gada 12. decembrī

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU